

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTRO
ĮSAKYMAS

DĖL SOCIALINIO DARBO STUDIJŲ KRYPTIES REGLAMENTO PATVIRTINIMO

2008 m. balandžio 9 d. Nr. ISAK-980
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos aukštojo mokslo įstatymo (Žin., 2000, Nr. 27-715; 2005, Nr. 85-3136) 42 straipsnio 2 dalimi:

1. Tvirtinu Socialinio darbo studijų krypties reglamentą (pridedama).
2. Nustatau, kad aukštosios mokyklos savo vykdomas socialinio darbo krypties studijų programas turi suderinti su šio įsakymo 1 punktu patvirtintu Socialinio darbo studijų krypties reglamentu:
 - 2.1. akredituotas be sąlygų - iki 2009 m. birželio 1 d.;
 - 2.2. kitas - iki 2010 m. vasario 1 d.

ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTRĖ

ROMA ŽAKAITIENĖ

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos švietimo ir
mokslo ministro 2008 m. balandžio
9 d. įsakymu
Nr. ISAK-980

SOCIALINIO DARBO STUDIJŲ KRYPTIES REGLAMENTAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Socialinio darbo studijų krypties reglamentas (toliau - reglamentas) taikomas neuniversitetinių ir universitetinių pagrindinių studijų programoms.

2. Reglamento tikslai:

- 2.1. padėti aukštosioms mokykloms rengti socialinio darbo studijų programas, skatinančias socialinio darbo studijų krypties raidą ir socialinę visuomenės pažangą;
- 2.2. prisidėti prie socialinio darbo profesijos įtvirtinimo bendroje šalies profesijų sarangoje;
- 2.3. susieti socialinio darbo studijas su socialinių darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo sistema;
- 2.4. informuoti socialinių darbuotojų profesines sąjungas, asociacijas, darbdavius, studentus ir kitus suinteresuotus asmenis bei institucijas apie įgyjamą socialinio darbo srities išsilavinimą;
- 2.5. padėti išorinėms institucijoms vertinti socialinio darbo studijų programas.

3. Socialinio darbo studijų kryptis priklauso socialinių mokslų sričiai, krypties kodas 05S2. Baigusiems neuniversitetines studijas absolventams suteikiamas socialinio darbo profesinio bakalauro kvalifikacinis laipsnis, liudijamas profesinio bakalauro diplomu. Baigusiems universitetines studijas absolventams suteikiamas socialinio darbo bakalauro kvalifikacinis laipsnis, liudijamas universiteto bakalauro diplomu. Socialinio darbuotojo profesinę kvalifikaciją gali teikti ir jas liudijantį diplomą ar pažymėjimą išduoti įgaliotos institucijos.

4. Socialinio darbo studijų forma ir programų apimtis:

- 4.1. studijų formos - dieninė, vakarinė ir neakivaizdinė;
- 4.2. neuniversitetinių studijų apimtis ne mažesnė kaip 120 kreditų;
- 4.3. universitetinių studijų apimtis ne mažesnė kaip 140 kreditų.

5. Pagrindinės priėmimo sąlygos:

- 5.1. ne žemesnis kaip vidurinis išsilavinimas;
- 5.2. pagal vidurinio ugdymo programą pasirinkti istorijos ir matematikos mokomieji dalykai.

6. Studijų objektas - socialinio darbuotojo profesinė veikla, siekianti socialinio teisingumo ir teigiamų pokyčių visuomenėje, socialinės gerovės didinimo, valdžios ir piliečių didesnės atsakomybės, asmens, šeimos ir bendruomenės palaikymo sprendžiant socialines problemas ir vykdant jų prevenciją.

7. Pagrindiniai studijų tikslai:

7.1. rengti socialinius darbuotojus, galinčius profesionaliai veikti įvairiose šalies socialinio gyvenimo srityse - tiek teikiant konkrečias socialines paslaugas, jas organizuojant ir administruojant, tiek formuojant socialinę politiką;

7.2. sudaryti sąlygas įsisavinti žinias, išsiugdyti gebėjimus ir vertybines nuostatas, būtinas socialinėms problemoms spręsti, socialiniam teisingumui bendruomenėse ir visuomenėje plėtoti, socialinėje atskirtyje atsidūrusių arba atsidursiančių žmonių galioms stiprinti;

7.3. ugdyti kūrybinį, kritinį, refleksyvųjį mąstymą vertinant kliento situaciją, socialinę politiką, kūrybiškai taikant socialinio darbo teorijas, metodus bei naujoves ir siekiant teigiamų socialinių pokyčių;

7.4. ugdyti gebėjimą vykdyti tyrimus praktinėje veikloje remiantis socialinio darbo teorijos ir praktikos vienove;

7.5. skatinti suvokti socialinio darbo reikšmę plėtojant socialinę gerovę, žmogaus ir aplinkos darnią raidą;

7.6. ugdyti gebėjimą tobulinti savo profesinę kompetenciją, nuolat siekti savo asmeninio ir profesinio augimo mokantis visą gyvenimą.

8. Studijos turi sudaryti sąlygas įsisavinti socialinio darbo vertybes ir etikos principus, žinias ir gebėjimus, reikalingus tiesioginei sąveikai su klientais konkrečioms socialinėms paslaugoms teikti, jų vadybai, tyrimams vykdyti, socialinei politikai formuoti ir jai įgyvendinti. Neuniversitetinių studijų absolventai rengiami tiesioginiam darbui su klientu, konkrečioms socialinėms paslaugoms bendruomenėse organizuoti ir teikti. Universitetinių studijų absolventai turėtų būti pasirengę atlikti tyrimus, organizuoti socialines paslaugas, formuoti socialinę politiką ir įgyvendinti ją.

II. STUDIJŲ PROGRAMŲ REIKALAVIMAI

9. Socialinio darbo studijų programos turi garantuoti išsilavinimą, atitinkantį Lietuvos Respublikos ir Europos Sąjungos teisės aktų nustatytus reikalavimus socialinio darbo specialistams rengti. Socialinio darbuotojo profesinio rengimo standartas nustato reikalavimus profesinei kvalifikacijai įgyti ir profesinio bakalauro kvalifikacinio laipsnio atžvilgiu jie taikomi tiek, kiek neprieštarauja šiam reglamentui.

10. Studijų programa (jos turinys ir vykdymas) turi užtikrinti, kad absolventas bus įsisavinęs pagrindines socialiniam darbui būtinas žinias (reglamento 11 punktą), gebės išsiaiškinti su socialinio darbuotojo veikla susijusius reiškinius (reglamento 12 punktą), gebės taikyti įgytas žinias praktinėje ir profesinėje veikloje (reglamento 13 punktą), mokės

veikti ne vien su socialiniu darbu susijusiose srityse (reglamento 14 punktą). Šis skirstymas į 11-14 punktus yra sutartinis.

11. Žinios:

11.1. apie asmens ir visuomenės raidą bei pokyčius skirtinguose kultūriniuose kontekstuose, valstybinę ir ekonominę sistemas;

11.2. apie socialines sistemas, metodologijas, koncepcijas, reikalingas sisteminiam mastymui susiformuoti ir veikti sudėtingose situacijose;

11.3. apie skirtingas humanitarinės ir socialinės veiklos sritis ir socialinio darbuotojo veiklą socialinės apsaugos, sveikatos priežiūros, švietimo, teisėsaugos ir kitose sistemose;

11.4. apie socialinio darbo esmę ir paskirtį, socialinio darbuotojo vertybes, etinę atsakomybę klientams, visuomenę kaip visumą socialinių problemų kontekste, individo socializacijos ir socialinės adaptacijos procesus, kiekybinių ir kokybinių tyrimų metodologijas, metodus ir jų taikymą;

11.5. apie socialinės gerovės modelius, socialinio darbo teorijas ir metodus, socialinių paslaugų organizavimą ir plėtojimą;

11.6. apie praktinio mokymosi ir konsultavimo metodus, aktualius profesiniam tobulėjimui.

12. Pažintiniai gebėjimai:

12.1. taikyti įgytas žinias socialinio darbo proceso ir jo pokyčių analizei;

12.2. analizuoti socialinę tikrovę, atpažinti socialinių problemų prigimtį ir planuoti jų sprendimo strategijas paisant profesinės etikos principų;

12.3. pagrindai ir kūrybiškai parinkti ir taikyti socialinių mokslų metodologiją socialinio darbo plėtrai;

12.4. kritiškai vertinti socialinio darbo aplinkybes ir parinkti tinkamą socialinės paramos teikimo modelį;

12.5. nustatyti kliento, jo aplinkos ir socialinės sistemos išteklius, skatinančius kliento ir jo aplinkos pokyčius;

12.6. suprasti socialinių paslaugų įstaigų ir jų tinklų, projektų ir programų vadybą;

12.7. suprasti demokratinės visuomenės principus ir kritiškai vertinti Lietuvos ir užsienio šalių socialinės apsaugos sistemas;

12.8. suvokti save kaip socialinį darbuotoją ir analizuoti savo veiklą, vertinti ir prižiūrėti mažesnės kompetencijos specialistų veiklą.

13. Praktiniai gebėjimai:

13.1. analizuoti socialines problemas, jų atsiradimo priežastis;

13.2. aptikti socialinę atskirtį ir diskriminaciją, veikti sprendžiant su tuo susijusias problemas vadovaujantis socialinio darbo etikos, sisteminiu, ekosocialiniu ir kitais metodologiniais principais;

13.3. parinkti įvairius tyrimo metodus, organizuoti tyrimą vadovaujantis tyrimo ir socialinio darbo etikos principais;

13.4. rengti pagalbos klientui teikimo planus, stiprinti kliento galias, įtraukiant jį į jo poreikių įvertinimą, problemos sprendimą, jam reikalingų paslaugų organizavimą ir teikimą;

13.5. rengti su pagalbos klientui organizavimu susijusias išvadas, ataskaitas, veiklos socialines programas ir projektus;

13.6. bendrauti ir bendradarbiauti su klientu, klientui skatinti panaudoti jo stiprybes, motyvuoti savipagalbai;

13.7. parinkti tinkamą ir veiksmingą paramos teikimo modelį;

13.8. organizuoti ir teikti socialines paslaugas skirtingoms klientų grupėms;

13.9. būti kliento tarpininku telkiant bendruomenės išteklius iškilusioms socialinėms problemoms spręsti;

13.10. vertinti socialinės pagalbos procesą, socialinio darbo veiksmingumą ir socialinių paslaugų kokybę;

13.11. kurti ir plėtoti naujas socialines paslaugas, inovacinius pagalbos metodus;

13.12. išmanyti ir taikyti teisės aktus;

13.13. laikytis socialinių darbuotojų profesinės etikos nuostatų.

14. Perkeliamieji gebėjimai:

14.1. kritiškai, analitiškai ir sistemiškai mąstyti;

14.2. naudoti informacines technologijas;

14.3. taisyklinga kalba reikšti savo mintis žodžiu ir raštu;

14.4. taikyti įvairius vidinės ir išorinės komunikacijos modelius ir priemones;

14.5. rengti siūlymus tobulinti teisės aktus;

14.6. dirbti komandoje, bendrauti ir bendradarbiauti;

14.7. surasti ir atsirinkti naujausią informaciją ir ją sisteminti.

15. Reglamento 8 punkte pateiktas tik bendras neuniversitetinių ir universitetinių studijų programų apibūdinimas įgyjamų žinių ir gebėjimų atžvilgiu. Studijų programų rengėjai ir vykdytojai turi žinoti, kurie konkretūs dalykai studentams teiks ir žinių ir gebėjimų. Žinių grupė, numatyta šio reglamento 11.2 punkte, ir gebėjimų grupės, numatytos šio reglamento 12.3, 12.6, 12.7, 13.3, 13.10 ir 13.11 punktuose, universitetinių studijų absolventams yra būtinos, visas kitas išvardytas reglamento 11-14 punktuose žinias ir gebėjimus turi įgyti tiek neuniversitetinių, tiek ir universitetinių socialinio darbo studijų programų absolventai.

III. STUDIJŲ PROGRAMŲ SANDARA

16. Bendrojo lavinimo daliai skiriama:

16.1. neuniversitetinių studijų programose - ne mažiau kaip 8 procentai. Šios dalies dalykai skirti studento pasaulėžiūros, informacijos paieškos įgūdžiams ugdyti, kaip antai filosofija, politologija, etika, užsienio kalbos, lietuvių kalbos kultūra ar pan.;

16.2. universitetinių socialinio darbo studijų programose - ne mažiau kaip 10 procentų apimties. Šios dalies dalykai skirti studento pasaulėžiūros, sisteminio mąstymo, informacijos paieškos ir apdorojimo įgūdžiams ugdyti. Ją gali sudaryti filosofijos, politologijos, etikos, visuomenės sveikatos, užsienio kalbų, lietuvių kalbos kultūros ir pan. dalykai.

17. Studijų programos pagrindų daliai skiriama:

17.1. neuniversitetinių socialinio darbo studijų programose - ne mažiau kaip 40 kreditų. Studijų pagrindų dalykai skirti žinioms ir gebėjimams įgyti tolesnėms gilesnėms studijoms, specialiems dalykams savarankiškai studijuoti, tyrimui atlikti ir duomenims apdoroti, žodinio ir rašytinio bendravimo įgūdžiams susiformuoti. Privalomos šios dalies dalykų grupės:

17.1.1. informatikos, ekonomikos ir teisės (ne mažiau kaip 8 kreditai: matematinė statistika, informacinės technologijos, tyrimo duomenų apdorojimo programų taikymas, socialinė statistika, ekonomikos, teisės ir vadybos pagrindai ir pan.);

17.1.2. edukologijos ir psichologijos (ne mažiau kaip 8 kreditai: pedagogikos įvadas, socialinė pedagogika, psichologijos pagrindai, socialinio darbo psichologija, kuri aprėptų raidos, asmenybės, socialinę ir rizikos grupių psichologija, psichoterapija ir pan.);

17.1.3. sociologijos, socialinio darbo ir socialinės politikos dalykai (ne mažiau kaip 18 kreditų: sociologijos įvadas, šeimos ir socialinės rizikos grupių sociologija, socialinių tyrimų metodai, socialinio darbo įvadas, socialinio darbo teorija ir metodai, socialinio darbo vertybės ir etika, žmogaus ir vaiko teisės, socialinė ekonomika ir politika, socialinio darbo istorija ir pan.);

17.2. universitetinių socialinio darbo pagrindinių studijų programose - ne mažiau kaip 70 kreditų. Studijų pagrindų dalykai skirti žinioms ir gebėjimams įgyti gilesnėms studijoms, specialiems dalykams savarankiškai studijuoti, tiriamajai veiklai, žodinio ir rašytinio bendravimo įgūdžiams susiformuoti. Privalomos šios dalies dalykų grupės:

17.2.1. matematikos, ekonomikos ir teisės (ne mažiau kaip 18 kreditų: matematinė statistika, informacinės technologijos, tyrimo duomenų apdorojimo programų taikymas, socialinė statistika, ekonomikos, teisės ir vadybos pagrindai ir pan.);

17.2.2. edukologijos ir psichologijos (ne mažiau kaip 14 kreditų: pedagogikos įvadas, socialinė pedagogika, psichologijos pagrindai, socialinio darbo psichologija, kuri aprėptų raidos, asmenybės, socialinę ir rizikos grupių psichologija, psichoterapija ir pan.);

17.2.3. sociologijos, socialinio darbo ir socialinės politikos dalykai (ne mažiau kaip 32 kreditai: sociologijos įvadas, sociologijos teorijos, šeimos ir socialinės rizikos grupių sociologija, socialinių tyrimų metodai, socialinio darbo įvadas, socialinio darbo teorija ir metodai, socialinio darbo vertybės ir etika, žmogaus ir vaiko teisės, socialinio darbo istorija, viešojo sektoriaus ekonomika ir politika ir pan.).

18. Specialiajai (profesinei) daliai skiriama:

18.1. neuniversitetinių studijų programose - ne mažiau kaip 40 procentų programos apimtį. Specialiuosius dalykus mokykla parenka atsižvelgdama į socialinio darbuotojo rengimo standarto reikalavimus ir visuomenės poreikius, aktualias problemas, socialinio darbo raidos tendencijas, siekdama išugdyti praktinius gebėjimus kūrybiškai ir kritiškai taikyti įgytas žinias socialinio darbuotojo veikloje. Šios dalies dalykų sąrašui priskiriama socialinis darbas su individu, su atskirų socialinės rizikos grupių asmenimis, darbas su šeima, krizių intervencija, bendravimas, individualus ir grupinis konsultavimas socialiniame darbe, socialinė integracija ir rehabilitacija, socialinis darbas su grupe/bendruomene, socialiniai projektai ir programos ir pan.;

18.2. universitetinių studijų programose - ne mažiau kaip 30 procentų programos apimtį. Specialiuosius dalykus mokykla parenka atsižvelgdama į visuomenės poreikius ir aktualias problemas, socialinio darbo raidos tendencijas, siekdama išugdyti sistemišką požiūrį į socialinių problemų priežastis ir jų sprendimo būdus, praktinius gebėjimus kūrybiškai ir kritiškai taikyti įgytas žinias socialinio darbuotojo veikloje. Šios dalies dalykų sąrašui priskiriama socialinis darbas su individu ir su atskirų socialinės rizikos asmenų grupėmis, bendravimas, individualus ir grupinis konsultavimas socialiniame darbe, krizių intervencija, bendruomenės organizavimas, socialinis darbas ir žmogaus teisės, profesinė savižina, darbo rinkos politika, Lietuvos ir užsienio šalių socialinės apsaugos teisė, socialinis darbas su šeima, socialinė rehabilitacija ir integracija, socialinės paslaugos, darbo rinkos politika ir pan.

19. Studijų programose turi būti numatyta privalomojo pasirinkimo bendrojo lavinimo, studijų pagrindų ir specialiosios (profesinės) dalies dalykų. Ne mažiau kaip 5 procentai programos apimtį turi būti skiriama studento laisvai pasirenkamiems toje

pačioje ar kitoje aukštojoje mokykloje studijų dalykams.

20. Studijų programose turi būti numatyta dviejų praktikos vadovų (aukštosios mokyklos dėstytojo ir praktikos vietos darbuotojo) prižiūrima profesinė praktika:

20.1. neuniversitetinėse studijų programose profesinei praktikai turi būti skiriama ne mažiau kaip 20 kreditų, iš jų ne mažiau kaip 2 kreditai turi būti skiriami atvejų analizei su aukštosios mokyklos praktikos vadovu;

20.2. universitetinėse studijų programose profesinei praktikai turi būti skiriama ne mažiau kaip 12 kreditų, iš jų ne mažiau kaip 2 kreditai turi būti skiriami atvejų analizei su aukštosios mokyklos praktikos vadovu;

20.3. jeigu socialinis darbas yra studento darbo veikla, jam gali būti leidžiama atlikti praktiką savo darbo vietoje pagal individualią praktikos programą.

21. Studijos baigiamos baigiamuoju darbu. Baigiamasis darbas turėtų remtis kiekybinių arba kokybinių tyrimo metodų panaudojimu. Studento įgytoms visuminėms žinioms ir gebėjimams patikrinti aukštoji mokykla papildomai gali organizuoti ir egzaminą (egzaminus). Neuniversitetinių studijų baigiamiesiems darbams rengti ir ginti skiriami ne mažiau kaip 6 kreditai, o universitetinių - ne mažiau kaip 8 kreditai.

IV. STUDIJŲ PROGRAMŲ VYKDYMO REIKALAVIMAI

22. Gerą socialinio darbo studijų programos kokybę gali užtikrinti reikiama profesinė kvalifikacija turintys dėstytojai. Dėstytojų kompetencija vertinama pagal jų mokslinę, pedagoginę ir praktinę patirtį, dalyvavimą moksliniuose tyrimuose, sugebėjimą bendrauti užsienio kalbomis, šiuolaikinių dėstytojų metodų taikymą, pripažinimą profesinėse, mokslinėse bendrijose, dalyvavimą kvalifikacijos tobulinimo programose.

23. Bendrieji reikalavimai socialinio darbo programos dėstytojui yra šie:

23.1. neuniversitetinių ir universitetinių studijų bendruosius ir pagrindų dalykus gali dėstyti asmenys, turintys studijų dalyką atitinkančios studijų ar mokslo krypties ne žemesnį kaip magistro arba jam prilygintą kvalifikacinį laipsnį;

23.2. specialiuosius (profesinės dalies) dalykus turi dėstyti dėstytojai, turintys ne žemesnį kaip magistro arba jam prilygintą kvalifikacinį laipsnį; ne mažiau kaip pusės šių dalykų dėstytojai turi būti įgiję ne mažesnę kaip trejų metų socialinio darbo dalykų dėstytojų ar praktinės socialinio darbo veiklos patirtį;

23.3. ne mažiau kaip 10 proc. neuniversitetinių studijų programos pagrindų dalies dalykų turi dėstyti daktaro laipsnį turintys dėstytojai, kurie per pastaruosius trejus metus kasmet dirbo ne mažiau kaip po 128 auditorinio darbo valandas;

23.4. ne mažiau kaip 40 proc. universitetinių studijų programos pagrindų dalies dalykų turi dėstyti dėstytojai, turintys daktaro laipsnį ir per pastaruosius trejus metus kasmet dirbę ne mažiau kaip po 128 auditorinio darbo valandas, o per tą laiką paskelbę bent vieną mokslinį ar metodinį darbą;

23.5. pageidautina, kad ne socialinio darbo dalykų dėstytojai dėstomą dalyką sietų su socialinio darbo problematika, teiktų socialinio darbo srities pavyzdžių.

24. Baigiamųjų darbų vertinimo komisija sudaroma iš aukštos profesinės kompetencijos specialistų: ne mažiau kaip 50 procentų universitetinių socialinio darbo studijų programos baigiamųjų darbų komisijos narių ir bent vienas neuniversitetinių socialinio darbo studijų programos komisijos narių turi turėti daktaro laipsnį. Ne mažiau kaip vienas komisijos narys turi būti iš kitos

aukštosios mokyklos, rengiančios socialinio darbo specialistus, ir ne mažiau kaip vienas - socialinių partnerių atstovas. Komisijos pirmininkas turi būti iš kitos institucijos.

25. Socialinio darbo studijų programą organizuojantis padalinys turi turėti pakankamai žmonių, materialiujų ir informacinių išteklių studijų programai kokybiškai vykdyti. Sėkmingam studijų programos vykdymui užtikrinti būtina tokia materialioji bazė:

25.1. higienos ir darbo saugos reikalavimus atitinkančios auditorijos, aprūpintos šiuolaikine garso ir vaizdo aparatūra;

25.2. specialios patalpos, tinkamos darbui grupėse, bendravimo įgūdžių lavinimui, diskusijoms ir pan.;

25.3. bibliotekose ir skaityklose pakankamas kiekis studijų programai įgyvendinti reikalingos mokslinės literatūros, vadovėlių, paskaitų konspektų, metodinių leidinių, žinynų lietuvių ir užsienio kalbomis. Bibliotekos turi būti aprūpintos kompiuteriais su internetinio ryšio prieiga prie tarptautinių duomenų bazių;

25.4. pakankamas skaičius kompiuterių su standartinėmis tekstu, statistinio duomenų apdorojimo ar specialiomis mokymo programomis;

25.5. su studijomis susijusi informacija (studijų planai, dalykų sandai, tvarkaraščiai ir pan.) pateikiama viešai aukštosios mokyklos tinklalapyje.
